

Башлангыч мәктәптә дәресләрне оештыруда **эшчәнлекле якын килү**

**Заһретдинова Н.М.,
Петрунина Н.Р., Шәфыйкова
Г.Ш.**

Түбән Кама шәһәре Бакый
Урманче исемендәге 2
гимназиянең югары
категорияле башлангыч
сыйныф укытучылары

ЭШЧЭНЛЕК

**БАРЛЫК
БИРЕМНЭРНЕ ДӨ
ТЕЛЭП ЭШЛИМ**

Нәрсә ул **эшчәнлекле метод**

Балага белемне эзер килеш биреп түгел, аңа уку, танып-белү эшчәнлегендә белемнәрне үзләштерергә ярдәм итеп укыту методы эшчәнлекле метод дип атала.

Чын укытучы укучысына мең еллар хезмәт көче куелган эзер бинаны күрсәтми, ә төзелеш материалын эшкәртүгә юнәлеш бирә, аның белән бергә бинаны төзи һәм төзергә өйрәтә.

Адольф Дистервег

Эшчәнлекле укыту технологиясе

Укытучының төп бурычы –
баланы эшчәнлеккә
тартучы шартлар тудыру.

*Людмила Георгиевна
Петерсон*

Эшчәнлекле
метод
технологиясенең
база нигезе

Яңа белем ачу
дәресе

Яңа белем ачу дәресе этаплары

I. Уку эшчәнлегенә мотивация тудыру.

✓ уку эшчәнлегенә караган таләпләр актуальләштерелә (“кирәк”).

✓ уку эшчәнлегенә кереп китү теләге уяту өчен шартлар тудырыла (“телим”).

✓ тематик рамкалар куела (“булдырам”).

Яңа белем ачу дәресе этаплары

II. Белемнәрне актуальләштерү һәм эшләп карау вақытында авыр урыннарны билгеләү.

- ✓ *укучылар яңа биремнәр үтәр өчен белемнәрнең житеп бетмәвен ачыклай, проблеманы хәл итүнең үз вариантларын тәкъдим итә.*

Яңа белем ачу дәресе этаптары

III. Авыр очракның урынын һәм сәбәбен билгеләү.

- ✓ *укучы моңа кадәр башкарган гамәлләрен вербаль чаралар һәм шартлы тамгалар ярдәмендә торгыза (“авырлык кайчан һәм кайда туды – әйтөп күрсәт”);*
- ✓ *үзенең гамәлләрен элек кулланган гамәлләре*

белән чагыштыра, нәкъ менә шушы типтагы биремнәрне үтәр өчен нинди белем һәм күнекмәләр җитмәвен әйтөп бирә.

Яңа белем ачу дәресе этаплары

IV. Авырлыктан чыгуның проектын төзү.

- ✓ *үзара аралашу процессында укучылар уку эшчәнлегенең проектын төзиләр: максат куялар, эшнең темасын хәл итәләр, эшчәнлек ысулын сайлыйлар, максатка ирешүнең планын*

төзиләр, нинди чаралар һәм ресурслар кулланычакларын, вакытны билгелиләр.

Яңа белем ачу дәресе этаплары

V. Проектны тормышка ашыру.

- ✓ *Укучылар фаразлар чыгаралар, беренчел проблемалы ситуациядән чыгу юлының моделен төзиләр.*
- ✓ *Укучылар тәкъдим иткән төрле вариантлар бергәләп тикшерелә, уңышлысы сайлап алына. Бу вариант вербаль чаралар һәм тамгалар ярдәмендә ныгытыла.*
- ✓ *Проблемалы ситуация бергәләп сайлап алынган ысул ярдәмендә чишелә. Соңыннан яңа белемнең гомуми билгеләре тәгаенләнә, проблеманы хәл итү ысулы истә калдырыла.*

Яңа белем ачу дәресе этаплары

VI. Әйтеп эшләп, беренчел ныгыту.

- ✓ *Коммуникатив эшчәнлек формасында (парларда, төркемнәрдә, бергәләп) яңа эшчәнлек ысулына караган типик биремнәрне башкаралар, чишү ысулларын бер-берсенә сөйләп.*

Яңа белем ачу дәресе этаптары

VII. Эталон буенча үз-үзеңне тикшерү элементы белән мөстәкыйль эшләү.

- ✓ *Индивидуаль эш оештырыла: яңа типтагы биремнәр мөстәкыйль эшләнә, белемнәр эталон ярдәмендә үзлектән тикшерелә, укучылар хаталарын ачыклайлар, төзәтәләр.*

*Авырлык туган урыннар билгеләнә, хаталарны кисәтү юллары төгәенләнә.
Укытучының максаты – һәр укучы эшчәнлегендә уңыш ситациясе тудыру.*

Яңа белем ачу дәресе этаплары

VIII. Яңа белемнәрне үзләштерелгән белем системасына кушу һәм кабатлау.

- ✓ *Яңа белемнәрне куллану чикләре ачыклана, ярым ижади биремнәр башкарыла.*

Нәтижәдә өйрәнелгән нормалар буенча аң эшчәнлегә автоматлаштырыла һәм алда өйрәнеләчәк яңа материалга җирлек тудырыла.

Яңа белем ачу дәресе этаптары

IX. Дәрестә уку эшчәнлегенә рефлексия.

- ✓ Дәрестә өйрәнелгән яңа эчтәлек ныгытыла, билгеләп куела, укучы үз эшчәнлеген бәяли, рефлексия оештырыла.
- ✓ Максат нәтижә белән чагыштырыла, туры килү дәрәжәсе ачыклана, алдагы дәрескә максат куела.

Яңа белем ачу дәресә этаплары

IX. Дәрестә уку эшчәнлегенә рефлексия.

Әлеге этапта куелачак сораулар:

- *Нәрсәгә өйрәндөк?*
- *Нинди яңалык белдөк?*
- *Нинди ысуллар белән өйрәндөк?*
- *Белемнәрне кайларда кулландык?*
- *Тагын кайларда кулланырга мөмкин?*
- *Яңа ситуация алдагысыннан ничек аерыла?*
- *Авырлык кайда очрады?*
- *Сыйныфның (синең) эш нәтижәсе нинди?*
- *Кемне мактый алабыз?*
- *Тагын нәрсә буенча әле эшләргә кирәк?)*

“Үсеш баскычы”

Технологиянең нәтижәлелеге нидән гыйбарәт?

Укучы әзер белемне кабул итүче түгел, аны эзләп алучы буларак карала. Ул уку эшчәнлегенең формасын да, эчтәлеген дә аның нормалар системасын да аңлап кабул итә, үз эшчәнлеген камилләштерүдә катнаша.

Технология укучыда универсаль уку гамәлләрен һәм гомуммәдәни күнекмәләрне уңышлы формалаштырырга ярдәм итә.

Технологиянең нәтижәлелеге нидән гыйбарәт?

- *Эзлеклелек һәм дәвамчанлык принцибы балаларның яш һәм психологик үзенчәлекләрен истә тоткан технология, эчтәлек һәм методикалар дәрәжәсендә тәкъдим ителә.*
- *Укучыларда дөнья (табигать, жәмгыять, үзе турында, социомәдәни дөнья, эшчәнлек*

*дөньясы, фәннең
башка фәннәр*

*арасындагы урыны) турында гомуми
күзаллау формалаша.*

Технологиянең нәтижәлелеге нидән гыйбарәт?

*Белем бирү процессында
стресс тудыручы барлык
факторлар да юкка чыгарыла,
мәктәптә һәм дәресләрдә
үзара диалогка корылган
дустанә мохит тудырыла.*

*Сайлап алу ситуациясендә
укучыларда, проблемалы
ситуациядән чыгуның төрле
вариантларын карап чыгып,
адекват карар кабул итә белү
күнекмәсе формалаша.*

Технологиянең нәтижәлелеге нидән гыйбарәт?

*Беләм бирү
процессында ижади
башлангычка,
укучылар
тарафыннан ижади
эшчәнлек тәҗрибәсе
туплануга максимум
юнәлеш бирелә.*

Технология нинди мөмкинлекләр бирә?

- ✓ Уку процессын кызыклы һәм ижади итә;
- ✓ Теләсә кайсы предметны өйрәнгәндә кулланыла ала;
- ✓ Уку эшчәнлеген оештыруда балага сайлап алу мөмкинлеге бирә;
- ✓ Төрле дәрәжәдәге белем бирүгә уңайлы шартлар тудыра;

- ✓ Төшенчәләр үзләштерүнең барлык кирәкле этаптарын үтәргә мөмкинлек бирә;
- ✓ Баланың укуга кызыксынуын үстәрә, ижатка күнектерә, мөстәкыйль шәхес формалаштыруга ярдәм итә.

Эшчэнлегегез матур
нәтижәләргә китерсен өчен,
эзләнергә, кыю атларга
кирәк!

**Игътибарыгыз өчен
рәхмәт!**